

11. Пашуканис Е.Б. Обзор литературы по административному праву // Революция права. – 1927. – № 3. – С. 4.
12. Берцинский С. К вопросу о методологии советского управления // Советское государство и революция права. – 1930. – № 10. – С. 56.
13. Резолюция первого Всесоюзного съезда марксистов-государственников и правовиков по докладам Е. Пашуканиса и Я. Бермана // Советское государство и революция права. – 1931. – № 3. – С. 144.
14. Основные задачи науки советского социалистического права: Матер. Первого совещания научных работников права. – М., 1938. – С. 81.
15. Виноградов Н.А. Предмет, система и источники советского военно-административного права // Советское военно-административное право. Часть общая. – М., 1945.
16. Советское административное право / Под ред. С.С. Студеникина и А.Е. Лунева. – Ашхабад, 1942.
17. Студеникин С.С. Военно-административные нормы и их особенности // Труды военно-юридической академии Красной Армии. – М., 1945.
18. Виноградов Н.А. Предмет, система и источники советского военно-административного права. – М., 1944.
19. Лунев А.Е. Военная служба и гражданство. Вопросы административного и военно-административного права // Труды военно-юридической академии. Вып. VII / Под. ред. С.С. Студеникина. – М., 1948.
20. Берцинский С.М. Военное положение по советскому праву // Труды военно-юридической академии. – 1972. – Вып. 3. – С. 59-65.
21. Артамонов Д.Н. Институт военного положения по советскому праву: Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. – М., 1951.
22. Берцинский С.М. Вопросы административного и военно-административного права // Труды Военно-юридической академии. – Вып. VII. – С. 74–75.
23. О введении военного положения на железных дорогах: Указ Президиума Верховного Совета СССР от 15.04.1943.
24. О введении военного положения на морском и речном транспорте: Указ Президиума Верховного Совета СССР от 9.05.1943.

Надійшла до редакції 26.11.2010

ЖБАНЧИК А.В., здобувач
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 342.92

ПОНЯТТЯ «ГРОМАДСЬКІ МІСЦЯ» ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

У статті проаналізовано існуючі у нормативних актах України підходи до визначення поняття «громадське місце». Запропоновано власну класифікацію громадських місць за різними критеріями. Також розглянуто досвід Російської Федерації в уточненні переліку громадських місць та визначенні тих, що такими не є.

Ключові слова: громадське місце, місця масового перебування громадян, заборонені місця.

В статье проанализированы существующие в нормативных актах Украины подходы к определению понятия «общественное место». Предлагается собственная классификация общественных мест согласно различным критериям. Также рассматривается опыт Российской Федерации касательно уточнения перечня общественных мест и определения таковыми не являющихся.

Ключевые слова: общественное место, места массового пребывания граждан, запрещенные места.

In article approaches to definition of concept «a public place» are analysed existing in statutory acts of Ukraine. Own classification of public places behind different criteria is offered. Experience of the Russian Federation in specification of the list of public places and that such is not also is considered.

Key words: a public place, places of mass stay of the citizens, the forbidden places.

На сьогодні поняття «громадське місце» закріплене у ст. 13 Закону України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення». Також нормативно-правовими актами України передбачений приблизний перелік громадських місць. Проте часто під час роботи у працівників органів внутрішніх справ виникають

складності, пов'язані з кваліфікацією правопорушень, що вчинені у громадських місцях. Це зумовлено, з одного боку, некомпетентністю цих працівників, а з іншого – розрізненістю та колізіями правових норм, які визначають поняття та перелік громадських місць. Таким чином, чітка класифікація громадських місць та їх узагальнене закріплення у законодавстві України сприятиме ефективнішому виконанню завдань, покладених на органи внутрішніх справ України.

Слід зазначити, що дослідженню поняття «громадське місце» у вітчизняній науковій літературі було приділено значну увагу у наукових працях багатьох вчених, а саме: О.М. Бандурки, І.П. Голосніченка, Ю.В. Дубка, В.О. Заросила, Р.А. Калюжного, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, В.В. Конопльова, Я.Ю. Кондратьєва, М.В. Корнієнка, Є.Б. Кубка, В.М. Куліша, Є.В. Курінного, Н.П. Матюхіної, О.В. Негодченка, В.І. Олефіра, В.І. Осадчого, В.П. Петкова, Д.В. Приймаченка, Г.О. Пономаренко, Т.О. Проценка, С.Г. Стеценка, О.П. Рябченко, О.О. Теличкіна, В.П. Тихого, О.Г. Фролової, Ю.С. Шемшученка, В.К. Шкарупи, Х.П. Ярмакі, О.Н. Ярмиша та ін.

Вищевикладене, на нашу думку, свідчить про актуальність обраної теми. Метою цієї роботи є аналіз поняття «громадські місця», а також визначення класифікації та формування їх чіткого переліку.

Відповідно до мети нами будуть проаналізовані наявні у нормативних актах підходи до визначення поняття «громадське місце» та інших пов'язаних із ним категорій: «заборонені місця», «захищені місця», «місця масового перебування громадян».

Тлумачення словосполучення «громадські місця» розпочнемо з прикметника «громадський», тобто такий, що: 1) відбувається у суспільстві або стосується суспільства, пов'язаний з ним; 2) належний усій громаді, усьому суспільству, колективний; 3) призначений для загального користування.

На наш погляд, термін «місце» у понятті «громадське місце» правильніше було б вживати у множині, оскільки нормативно-правовими актами передбачена певна класифікація та приблизний перелік саме громадських місць.

Зокрема, таке поняття визначено у ст. 13 Закону України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» від 24.10.2005 р. Згідно з цією нормою, громадські місця – це частина (частини) будь-якої будівлі, споруди, яка доступна або відкрита для населення вільно, чи за запрошенням, або за плату, постійно, періодично або час від часу, в тому числі під'їзди, а також підземні переходи, стадіони [1].

У більшості законодавчих і нормативних актів окреслено лише перелік таких місць. Так, наприклад:

1) ст. 178 КУпАП дає перелік місць, заборонених для розпивання пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв: вулиці, закриті спортивні споруди, сквери, парки, всі види громадського транспорту (включаючи транспорт міжнародного сполучення) [2];

2) ст. 316 Кримінального кодексу України забороняє публічне або незаконне вживання наркотичних засобів у місцях, що призначені для проведення навчальних, спортивних і культурних заходів, та в інших місцях масового перебування громадян [3];

3) ст. 24 Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту населення від впливу шуму» від 03.06.2004 р. до захищених місць відносить: 1) житлові будинки і прибудинкові території; 2) лікувальні, санаторно-курортні заклади, будинки-інтернати, заклади освіти, культури; 3) готелі і гуртожитки; 4) розташовані у межах населених пунктів заклади громадського харчування, торгівлі, побутового обслуговування, розважального та грального бізнесу; 5) інші будівлі і споруди, у яких постійно чи тимчасово перебувають люди; 6) парки, сквери, зони відпочинку, розташовані на території мікрорайонів, і групи житлових будинків [4];

4) п. 1 Статуту Патрульно-постової служби міліції визначає, що здійснюється на вулицях, площах, в парках, на транспортних магістралях, у портах, аеропортах та інших громадських місцях [5].

Перелік громадських місць наводиться також у Інструкції про єдиний облік злочинів. Так, у графі 22 розділу 1 «Статистична картка на виявлений злочин» громадським місцем є: вулиця, площа, парк, сквер; міський громадський транспорт; ринок, інші місця, а для транспортних підрозділів: поїзд далекого прямування; літак; пароплав; приміський поїзд; вокзал, станція, аеропорт, річковий, морський порт, інші місця [6].

У наказі МВС України № 438 від 21 червня 1996 р. «Про затвердження Інструкції щодо

порядку обліку злочинів, вчинених у громадських місцях, на вулицях в стані алкогольного сп'яніння» громадські місця класифіковані на ті, що: 1) використовуються громадянами для спільної роботи, відпочинку, пересування, проведення масових заходів та інших потреб; 2) залежно від періодичності використання (постійні, періодичні, одноразові).

Зокрема, громадськими місцями постійного використання вважаються такі, в яких громадяни знаходяться постійно, незалежно від часу доби, пори року (площі, вулиці, двори, під'їзди, вокзали, аеропорти тощо); періодично – магазини, кафе, бари, ресторани, музеї, клуби та ін. в період їх роботи, а також транспортні засоби громадського користування під час перебування в них пасажирів; одноразового – місця проведення одноразових громадських заходів (будівлі під час проведення в них зборів, ділянки лісу, поля під час проведення на їх території організованих масових зібрань тощо) [7].

Слід звернути увагу на підхід до визначення поняття громадського місця у нормативно-правових актах Російської Федерації. Порядком обліку злочинів, вчинених у громадських місцях, детально визначено в «Инструкции о порядке заполнения и представления учетных документов». Так, у п. 17 зазначено, що у показнику «злочин здійснений у громадському місці» відображаються відомості про злочини, вчинені: у місцях, призначених для загального користування громадянами під час реалізації в цих місцях суспільних функцій; у місцях, які використовуються громадянами для пересування, роботи, навчання, відпочинку, проведення масових заходів, а також в місцях загального користування; у місцях з відкритим вільним доступом у будь-який час року і доби (вулиці, площі, бульвари, сквери тощо); у приміщеннях і на територіях установ, підприємств, організацій, призначених для обслуговування населення у встановлені години роботи (видовищні підприємства, міський транспорт, включаючи метрополітен, підприємства торгівлі, громадського харчування і побутового обслуговування, спортивні установи, лісопаркові зони, береги відкритих водоймищ (озера, ставки, водосховища), безпосередньо водоймища і прилеглі до них зони відпочинку і зелених насаджень в межах міст та інших населених пунктів, а також використовувані під час проведення санкціонованих масових заходів (гулянь) території, що знаходяться за межами населеного пункту).

Злочинами, вчиненими у громадському місці, згідно із законодавством Російської Федерації, не є ті, що вчинені: на території приватних володінь; у квартирах (приватному домоволодінні) громадян; на горищах і в підвалах, не обладнаних для загального користування громадян (спортивних, видовищних та інших заходів), на сходах, міжповерхових переходах, в ліфтах, місцях загального користування комунальних квартир тощо; на території охоронюваних об'єктів.

Не враховуються як вчинені в громадських місцях, зокрема на вулицях, злочини, здійснені в місцях громадського користування, що не виконували у момент здійснення протиправного діяння жодних суспільних функцій: закриті і не функціонуючі гуртожитки, готелі, санаторії, будинки відпочинку, пансіонати, профілакторії й такі, що не працюють в певні періоди часу доби, тижня, сезону, року; місця відпочинку громадян: клуби, театри, виставки, музеї, публічні бібліотеки, стадіони, танцювальні майданчики і тому подібне, коли вони закриті для доступу відвідувачів; ресторани, кафе, їдальні, магазини, закриті в певний час доби.

Не підлягають обліку як вчинені у громадських місцях і зокрема на вулицях: дорожньо-транспортні пригоди; триваючі злочини (незаконне носіння зброї, зберігання наркотичних засобів і психотропних речовин або їх аналогів).

3-поміж загальної кількості злочинів, вчинених у громадських місцях, враховуються як вуличні злочини, здійснені в тих місцях, до яких був вільний доступ у будь-який час року, доби, де об'єктивно була необхідність виставляння патрульно-постових нарядів (згідно з планом комплексного використання сил і засобів єдиної дислокації): на вулицях, площах, проспектах, бульварах, набережних, мостах, шляхопроводах, естакадах та ін. (включаючи зупинки, зокрема на кінцевих пунктах транспорту); на спеціально обладнаних пляжах (за винятком відомчих і таких, що закриваються на певний термін); на ринках, стадіонах, танцмайданчиках у період їх роботи (за винятком критих торгових і спортивних комплексів, залів, танцювальних веранд, що закриваються на певний термін); у парках, скверах, провулках, тупиках, дворах (за винятком приватних володінь); у лісопаркових зонах, на берегах відкритих водоймищ, безпосередньо на водоймищах, а також у прилеглих до них зонах відпочинку і зелених насаджень в межі міст та інших населених пунктів.

Підлягають обліку як вчинені в громадських місцях і зокрема на вулицях: крадіжки з кіосків, рундуків, павільйонів, транспортних засобів і інших аналогічних об'єктів (розташованих на вулицях), якщо проникнення здійснювалося ззовні; незаконне придбання чи збут наркотичних засобів і психотропних речовин або їх аналогів в громадських місцях і на вулицях [8].

Вважаємо за доцільне врахувати досвід Російської Федерації при уточненні переліку громадських місць та тих, що такими не є, вітчизняному законодавстві.

Підсумовуючи вищевикладене, пропонуємо класифікувати громадські місця за такими критеріями:

- 1) призначені для:
 - проведення навчальних, спортивних і культурних заходів: навчальні заклади, театри, кінотеатри, клуби, стадіони, басейни, зали і майданчики для дискотек та естрадних виступів тощо (як внутрішні приміщення, так і території, що прилягають до названих будівель);
 - масового перебування громадян: вулиці, площі, вокзали, аеропорти, пристані, метрополітен, транспортні зупинки, ринки, магазини, їдальні, кафе, ресторани, готелі, мотелі, гуртожитки, будинки, виборчі дільниці, громадський транспорт міського, приміського, міжміського та міжнародного сполучення (автомобілі, автобуси, трамваї, тролейбуси, засоби водного транспорту, поїзди тощо), місця позбавлення волі (кримінально-виконавчі установи, спеціальні виховні установи, дисциплінарні батальйони, гауптвахти). В окремих випадках – це квартири та інші помешкання, під'їзди та двори житлових будинків, місця загального користування (комунальні квартири, громадські туалети);
 - виробництва (підприємства, установи та організації у часи їх роботи);
 - масового відпочинку: пляжі, парки, сквери, аквапарки під час перебування у них людей;
- 2) за періодичністю використання:
 - постійного використання – вважаються такі, в яких громадяни знаходяться постійно, незалежно від часу доби, пори року (площі, вулиці, двори, під'їзди, вокзали, аеропорти тощо);
 - періодичного – магазини, кафе, бари, ресторани, музеї, клуби тощо в період їх роботи, а також транспортні засоби громадського користування під час перебування в них пасажирів;
 - одноразового – місця проведення одноразових громадських заходів (будівлі під час проведення в них зборів, ділянки лісу, поля під час проведення на їх території організованих масових зібрань тощо);
- 3) за кількістю осіб, на місці:
 - масового перебування громадян;
 - де передбачається абстрактна можливість появи людей;
- 4) за сутністю:
 - території;
 - транспорт;
 - споруди;
- 5) за категоріями обліку – на ті, що:
 - підлягають загальному обліку;
 - обліковуються для окремих служб та підрозділів ОВС.

Таким чином, чітка класифікація громадських місць та їх узагальнене закріплення у законодавстві України сприятиме чіткому та більш ефективному виконанню завдань, покладених на органи внутрішніх справ.

Список використаної літератури:

1. Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення: Закон України від 24.10.2005 р. // ВВР. – 2005. – № 52. – Ст. 565.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Прийнятий Верховною Радою Української РСР 7 грудня 1984 р.: станом на 1.09.2010 р. // ВВР УРСР. – 1984. – № 51.
3. Кримінальний кодекс України: Прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 р.: станом на 1.09.2010 р. // ВВР. – 2001. – № 25-26.
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту населення від впливу шуму: Закон України від 03.06.2004 р. // ВВР. – 2004. – № 36. – Ст. 434.
5. Про затвердження Статуту патрульно-постової служби міліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України № 404 від 28.07.1994 р.

6. Інструкція про єдиний облік злочинів: Наказ Генеральної прокуратури України № 20 від 26.03.2002 р., Міністерства внутрішніх справ України № 84 від 26.03.2002 р., Служби безпеки України № 293 від 26.03.2002 р., Державної податкової Адміністрації України № 126 від 26.03.2002 р., Міністерства юстиції України № 18/5 від 26.03.2002 р.

7. Про затвердження Інструкції щодо порядку обліку злочинів, вчинених у громадських місцях, на вулицях в стані алкогольного сп'яніння № 438 від 21 червня 1996 р.

8. Інструкція о порядке заполнения и представления учетных документов: Приказ Генеральной прокуратуры Российской Федерации, МВД России, МЧС России, Минюста России, ФСБ России, Минэкономразвития России, ФСКН России № 39/1070/1021/253/780/353/399 от 29 декабря 2005 г.

Надійшла до редакції 29.11.2010

КОСТИНА Е.В., здобувач
(Національна академія внутрішніх справ)

УДК 342.95

ПРИРОДА ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ СІМ'Ї, ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

У статті надано характеристику принципів адміністративно-правової охорони сім'ї, дітей та молоді, які є однією з головних умов досягнення результативності такої охорони, спрямованої на задоволення потреб зазначеної категорії осіб у відновленні та підтримці здоров'я, соціальному забезпеченні, самореалізації, безперешкодному доступі до об'єктів соціальної інфраструктури тощо. Також запропоновано класифікацію і надано характеристику цим принципам. Внесено пропозиції щодо шляхів вдосконалення реалізації принципів адміністративно-правової охорони сім'ї, дітей та молоді на практиці.

Ключові слова: принципи, законність, верховенство права, гуманність, соціальна справедливість, захист прав і свобод сім'ї, дітей та молоді, соціальне партнерство сім'ї, дітей, молоді та держави; пріоритетність інтересів кожної дитини.

В статье представлена характеристика принципов административно-правовой охраны семьи, детей и молодежи, которые являются одним из главных условий достижения результативности такой охраны, направленной на удовлетворение потребностей указанной категории лиц в восстановлении и поддержании здоровья, социальном обеспечении, самореализации, беспрепятственном доступе к объектам социальной инфраструктуры и т.д. Также предложена классификация и охарактеризованы эти принципы. Вносятся предложения относительно путей совершенствования реализации принципов административно-правовой охраны семьи, детей и молодежи на практике.

Ключевые слова: принципы, законность, верховенство права, гуманность, справедливость, защита прав и свобод семьи, детей и молодежи, социальное партнерство семьи, детей, молодежи и государства; приоритетность интересов каждого ребенка.

The article description of the principles of administrative and legal protection of family, children and young people is one of the main conditions for achieving the effectiveness of such protection, aimed at meeting the needs of this category of persons in restoring and maintaining health, social security, self unhindered access to the social infrastructure, etc. Also proposed a classification and description is given to these principles. Suggestions on ways to improve implementation of the principles of administrative and legal protection of family, children and young people in practice.

Keywords: principles, legitimacy, rule of law, humanity, social justice, rights and freedoms, family, children and youth, social partnership, family, children, youth and the state; prioritize the interests of each child.

Актуальність теми дослідження обґрунтовується відсутністю як у науковій літературі, так і в національному законодавстві визначення та класифікації принципів адміністративно-правової охорони сім'ї, дітей та молоді, досліджуваних у цій роботі, а також їх надзвичайною важливістю для ефективності заходів, які складають систему соціального захисту зазначеної категорії громадян.

Метою даної статті є визначення поняття принципів адміністративно-правової охорони сім'ї, дітей та молоді, їх класифікація та розкриття суті кожного з них, а також акцентування уваги на їх значущості для досягнення цілей адміністративно-правової охорони сім'ї, дітей та молоді.

